11.4.1 පරිසරය හා මිනිසා

1. මිනිසා හා පරිසරය අතර අන්තර් සබදතාවක් පවතින බවට කරුනු දක්වන්න.
    - ස්භාවික පරිසරය මිනිසෙගේ පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය වේ.
    - ආහාර නිපදවෙ ගැනිමට භෞතික පරිසරය අත්‍යවශ්‍ය වේ.
    - පරිසරයෙන් තොරව මිනිසාට පැවැත්මක් නොමැත.
2. පරිසරයෙන් ලැබෙන සේවාවන් වර්ගිකරණයේ නම් කරන්න.
    - ජිව උපකාරක සේවා
    - ආර්ථික උපකාරක සේවා
    - අපද්‍රව්‍ය අවශෝෂන සේවා

3. පරිසරයෙන් ලැබෙන සේවාවන්ට අයත් උපකාරක සේවා උදාහරන දක්වන්න.
    - ජිව උපකාරක සේවා
      උදා:- හිරු එළිය ,වාතය , ජලය

    - ආර්ථික උපකාරක සේවා
      උදා:- භූමිය ,රසායනික ගුණ,දැව - අමුද්‍රව්‍ය
      සූර්ය බලය ,ජල විදුලිය - සේවා
    - අපද්‍රව්‍ය අවශෝෂණ සේවා
      පරිසර පැවැත්මට හානි නොවන අයුරින් පරිසරයෙන් බැහැර කිරිම
      උදා:-

      යනාදි අපද්‍රව්‍ය පරිසරයට බැහැර කිරිමේදි පරිසරයට හානි නොවන අයුරින් ආර්ථික කටයුතු මෙහෙය විම

      ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් මගින් පරිසරයට එකතුවන අපද්‍රව්‍ය පරිසර මගින් අවශෝෂනය කර ගැනිම උපකාරක සේවා වේ .

මිනිසා මුලික විමෙන් සිදුවි ඇති පාරසරික ගැටලු

ජෛව විවිදත්වයට හානි

ග්ලැසිය දියවිම

අම්ල වැසි ඇතිවිම

ගෝලිය උණුසුම වැඩිවිම.

මිනිසා මුලික විමෙන් ඇතිවන පාරසරික ගැටලු 3ක් නම් කර එවා අවම කර ගැනිමට ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ග දක්වන්න.

මිනිසා පරිසරය වෙනස් කිර්මට යොමු විම.

- භෞතික පරිසරය අසිම්ත ලෙස යොදා ගැනිමට වේගවත් ජනග්‍රහන වර්ධනය බලපා ඇත
- ජනපද කරනය , කෘෂිකාර්මිකරනය, කාර්මිකරනය , නාගරිකරනය, යටිතල පහසුකම් හා අනෙකුත් සේවා සදහා පරිසරය බහුලව යොදා ගැනිම
- එමගින් ප්‍රබල පාරසරික බලපැම් පාරසරික ගැටලු, ව්‍යාසන රැසක් හටගෙන ඇත.

සම්පත් අසිම්ත ලෙස පරිහරනය නිසා මතුවිය හැකි සමාජ ආර්ථික බලපෑම්.

- ඛනිජ සම්පත් ක්ෂය විම
- අප්‍රිකා ආසියා මහද්විපවල ඛනිජ සම්පත් වැඩි ප්‍රතිශතයක් දියුනු රට වල අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් යොමුවි ඇත.
- එම සම්පත් වලට සදාරණ මිලක් නොලැබිම නිසා ඉහත රට වල දිලිදු කම තවත් වර්ධනය වේ.
- දිලිදු කම නිසාම අවිදිමත් සම්පත් කැනිම,අනාරක්ෂිත භාවිතය, වනාන්තර විනාශය යනාදියෙන් තව දුරටත් ගැටලු මතුවේ.

11.4.2 පාරසරික ගැටලු

- ශාක හා සත්ව ප්‍රජාවේ පැවැත්මට අහිතකර අන්දමින් පරිසර තත්ව වෙනස් විම පාරිසරික ගැටලු ලෙස සරලව හැදින්විය හැක.
- අහිත කර ලෙස පරිසරයේ ඇති ස්භාවික ද ඉවත් කිරිම හා අහිතකර ද එකතු කිරිම පරිසරික ගැටලු වලට බොහො විට හේතු වේ
- ස්භාවික ක්‍රියා හා මිනිස් ක්‍රියා හේතුකොට ගෙන පරිසර සමතුලිතතාව බිදවැටිම.
- පෘථිවියේ ස්තර වන වායු,ජල,ශ්‍රිලා ගොල ,ජෛවගෝලය තුල සිදුවන පාරසරික ගැටලු හදුනා ගනිමු.

පාරසරික ගැටලු ඇතිවිමට බලපාන ස්භාවික හේතු

ලංකාව

උදා:- ගංවතුර, නාය යෑම් , නියග

ලෝකය

උදා:- භූමිකම්පා, සුනාමි, ගිනිකදු පිපිරිම්

ඉහත පාරිසරක ගැටලු මගින් සිදුවන හානි

- පරිසර පද්ධති වෙනස්විම හා නැවත යතා තත්වයට පත්විමට දිගුකාලයක් ගතවිම.
- පරිසර දූශනය
- ලෙඩ රෝග ව්‍යාප්තිය
- ජීවිත දේපල හානි

පාරසරික ගැටලුවල සමාජ බලපැම

- ආහාර හා පෝෂන ගැටලු
- සෞඛ්‍ය ගැටලු
- ජීවිත හා දේපල හානි
- සමාජ ආර්ථික පරිහානිය

පාරසරික ගැටලු නිසා භෞතික පරිසරයට සිදුවන හානි

වායු දූෂනය

ජල දූෂනය

ශිලා ගොලයට වන බලපෑම්.

ජල දූෂනය

1. ජල දූෂනය යනු ?

2. ජල දූෂනය සිදුවන අවස්ථා නම් කර උදාහරන ලියන්න.

3. ජල දූෂනය සඳහා බලපාන මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් 3ක් දක්වන්න

4. ජල දූෂනයාන් ඇතිවන ගැටලු 3ක් නම්කර ඉන් එකක් අවම කරගැනිමට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග දක්වන්න.

වායු දූෂනය.

1. වායු දූශනය යනු ?

2. වායු ගොලයේ අන්තර්ගත ප්‍රධාන වායු වර්ග?

3. වායු ගෝලය දූෂනයට ලක්වන වායු වර්ග දක්වන්න

4. වායු දූෂනය වන කෘතිම ක්‍රම දක්වන්න.

ශිලා ගෝලිය දූෂනය

1. ශිලා ගෝලිය දූෂනය යනු ?

2. කාර්මික නිශ්පාදන සඳහා යොදාගනු ලබන පෘථිවිය මතුපිට ඇති ඛණිජ සම්පත් මොනවාද?

3. ඉහත ක්ෂයවන සම්පත් කැනිමෙදි සැලකිලිමත් විය යුතු කරුනු 2ක් නම් කරන්න.

4 ශිලා ගෝලයට සිදුවන හානි නිසා ඇතිවන බලපෑම් 3ක් ලියා ඉන් එකාක් අවම කර ගැනිමට ක්‍රියා මාර්ග ශ්‍රී ලංකාව ඇසුරින්

5 භූමි පරිභෝජනය සම්බන්දයෙන් සිදුවන හානි

6 ඉහත හානි කෙරෙහි වන මානව බලපෑම් කරුනු 3 බැගින් ලියන්න.

7 වන හායනය (වන විනාශය) ඇතිවිය හැකි ක්‍රම 3ක් ලියා අවම කර ගැනිමට ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග දක්වන්න.